

डा. धर्मागत भुवराई, MD, DM
 परिचय विशेषण : बाल रोग, अतुलनीयतेली रोगों प्रशिक्षण। एलजी।
 बाल वायुमयनरोगों व बाल वोकानरोगों प्रशिक्षण विज्ञान
 नमनः, प्रत्येक नमनकाठों को अतिरिक्त पुनःवर्णन व वायुमयन व हायरपेन्स काठानाठोंकाठ

डा. उत्कर्ष काकी, MD, DM
 परिचय विशेषण : बालमनिक प्रशिक्षणरीशरी बाला तथा मानसिक रोग
 /बाल मनोचिकित्सक
 नमनः, प्रत्येक नमनकाठों को अतिरिक्त पुनःवर्णन व वायुमयन काठानाठ व हायरपेन्स काठानाठ

डा. सन्तोष मिश्र, MD, DM
 परिचय विशेषण : बाल सारा अतिरिक्त मेडिसेण्ड अतिरिक्त टोको रोग
 /बाल स्ट्रोलोकोल
 नमनः, प्रत्येक नमनकाठों को अतिरिक्त पुनःवर्णन व वायुमयन काठानाठ को अतिरिक्त काठानाठ

डा. दिलिप न्यौपाने, MD, DM
 परिचय विशेषण : बाल नेट शरीररोग अमरुता काठानाठकाठ काठानाठ
 तथा काठानाठ रोग /बाल शरीररोगनेटरीशरीर रोग
 नमनः, प्रत्येक नमनकाठों को अतिरिक्त पुनःवर्णन व वायुमयन काठानाठ को अतिरिक्त काठानाठ

५ करोड बराबरका ४३ वटा बीमा मागदाबी

भापा(प्रस) ।राजावादीहरूको अराजक आन्दोलनमा क्षति भएका सम्पत्तिमा ४३ वटा मागदाबी परेको छ । नेपाल बीमा प्राधिकरणको तथ्यांक अनुसार बुधबारसम्म ४ करोड ८७ लाख रुपैयाँ बराबरको मागदाबी परेको हो ।

उक्त मागदाबीमध्ये ३३ वटा मोटारबीमा अन्तर्गत रहेका छन् । यसबापत १ अर्ब २२ करोड रुपैयाँ बराबरको मागदाबी परेको प्राधिकरणले जनाएको छ । उक्त दाबीमध्ये २ वटा दाबीबापत ४३ हजार ८२२ रुपैयाँ भुक्तानी भइसकेको प्राधिकरणले जनाएको छ ।

त्यस्तै, सम्पत्ति बीमातर्फ १६ वटा बीमालेखका ३ करोड ११ लाख ६६ हजार रुपैयाँको मागदाबी प्राप्त भएकोमा हालसम्म कुनै भुक्तानी नभएको जनाएको छ ।

त्यस्तै, इन्जिनियरिङ बीमातर्फ ३ वटा बीमालेखमार्फत् ३७ लाख

रुपैयाँ तथा विविध बीमातर्फ २ वटा बीमालेखमार्फत् १० लाख १ हजार १३० रुपैयाँ बराबरको दाबी परेको प्राधिकरणले जनाएको छ । विविध बीमा अन्तर्गत ११३० रुपैयाँ भुक्तानी भएको छ ।

दाबी भुक्तानीका लागि सबैभन्दा धेरै मागदाबी राष्ट्रिय बीमा कम्पनीमा परेको छ । उक्त कम्पनीमा २ वटा बीमालेखबापत १ करोड २७ लाख रुपैयाँ मागदाबी परेको प्राधिकरणले जनाएको छ ।

त्यस्तै, सिद्धार्थ प्रिमियर इन्स्योरेन्समा ८ वटा बीमालेखबापत १ करोड १७ लाख ५० हजार रुपैयाँ, सगरमाथा

लुम्बिनी इन्स्योरेन्समा ५ वटा बीमालेखमा ६८ लाख ९१ हजार २१३ रुपैयाँ, नेको इन्स्योरेन्समा चार वटा बीमालेखबापत ५२ लाख रुपैयाँ, ओरियन्टल इन्स्योरेन्समा एउटा बीमालेखबापत ४७ लाख ५० हजार रुपैयाँ, नेशनल इन्स्योरेन्समा ११ वटा बीमालेखबापत २० लाख ७५ हजार रुपैयाँको मागदाबी परेका छ ।

त्यस्तै, हिमालय जनरल इन्स्योरेन्समा एउटा बीमालेखबाट १६ लाख ९५ हजार रुपैयाँ, आईजीआई युटेन्सियलमा ४ वटाबीमालेखमा

मागदाबी प्राप्त भएकोमध्ये शिखर इन्स्योरन्सले ५ मध्ये ३ वटा दाबीको ४५ हजार १२ रुपैयाँ भुक्तानी दिइसकेको जनाएको छ । बाँकी कम्पनीहरूले भने अहिलेसम्म भुक्तानी दिएका छैनन् ।

गत शुक्रबारको घटनापछि बीमा प्राधिकरणले आइतबार क्षति भएका बीमालेखको शीघ्र भुक्तानी गर्न बीमा कम्पनीहरूलाई निर्देशन दिएको थियो । यद्यपि यो प्रारम्भिक रिपोर्ट मात्रै हो । आगामी दिनमा थप मागदाबी प्राप्त हुनसक्ने प्राधिकरणले जनाएको छ ।

डान्सवारमा विवाद ,बाउन्सरमाथि हतियार प्रहार

भापा(प्रस) । सुनसरीको इटहरीमा रहेको क्लब के डान्सबारमा मध्यरातमा विवाद भएको छ । बिहीवार राति अन्दाजी १२:४० बजे इटहरी -६ इटहरी चोकस्थित क्लब के डान्सबारमा आएका तत्काल उमेर

नखुलेका वडा नं.८ हाटखोला बस्ने सुशिल राजवंशी,आशिष चौधरी,सूर्य गुरुङ, खनार घर भएका सुजन बिष्टलगायत ७/८ जना युवाको समूहले क्लबमा कार्यरत बाउन्सरसँग विवाद गरेका थिए । बाउन्सरलाई काट्छो भन्दै

उनीहरू निस्किएका थिए । त्यसरी विवाद गर्नेहरूलाई क्लबका बाउन्सरहरूले खोजी गर्दै जाने क्रममा क्लबका बाउन्सर इटहरी ५ बस्ने ३० वर्षीय बिजय मगरमाथि युवाहरूले धारिलो हतियार प्रहार गरेका थिए । उनको बाँया पाखुरा

काटिएको छ । उनलाई उपचारको लागि इटहरीस्थित सामुदायिक पोलिक्लिनिक लगिएको छ ।

इलाका प्रहरी कार्यालय इटहरीबाट मोवाइल टोली परिचालन भई ती युवाहरूको खोजतलास भइरहेको प्रहरीले जनाएको छ ।

फुसको छानामुक्त हुने अभियानमा मैवाखोला

भापा(प्रस) । ताप्लेजुङको मैवाखोला गाउँपालिकालाई फुस (खर) को छानामुक्त पालिका बनाउने अभियान सुरु गरिएको छ । गाउँपालिकाले हालसम्म फुसको छाना भएका सबै परिवारको घरको छाना विस्थापन गरी जस्तापाता लगाउने र पालिकालाई नै फुसको छानामुक्त बनाउने अभियान सुरु गरेको हो ।

गाउँपालिकाले लाभग्राही अर्थात फुसको छाना भएका घर परिवारको छाना विस्थापन गर्ने र जस्तापाता लगाई दिने कार्यक्रम अघि सारेको छ । फुसको छाना विस्थापन गरी पालिकालाई नै फुसको छानामुक्त

बनाउने गरी कार्यविधि नै बनाएर गाउँपालिकाले फुसको छाना विस्थापन गर्ने कार्यक्रम अघि बढाएको जनाएको छ ।

मैवाखोला गाउँपालिकाले जारी गरेको फुसको छाना विस्थापन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८१ अनुसार लाभग्राही समूहमा पर्ने परिवारको घरमा भएको फुसको विस्थापन गरिने छ । लाभग्राही समूहमा नपर्ने परिवारका लागि पनि कार्यविधिमा स्पष्ट व्यवस्था गरिएको छ ।

गाउँपालिकाभित्र एकभन्दा बढी घर भएको, घर फुसले र गोठ तथा भण्डारण घर जस्तापाता वा ढुङ्गाले छाएको अवस्थामा त्यस्ता

परिवारलाई कार्यक्रममा नसमेटिने कार्यविधिमा उल्लेख गरिएको छ ।

त्यस्तै, लाभको पद लिएका परिवार, जिल्लाभित्र वा बाहिरसमेत एकभन्दा बढी घर भएका, गाउँपालिकाभित्र पक्की घर भएका, वडा कार्यालयबाट लाभग्राहीको रूपमा सिफारिस गर्न नमिल्ने र अन्य क्षेत्रबाट आएर अर्काको घरमा रैँघालु बसेका परिवारसमेत फुसको छाना विस्थापन कार्यक्रमको लाभग्राहीमा नपर्ने उल्लेख छ ।

यता प्राकृतिकजन्म विपतका कारण घरबारविहीन भएका परिवार, अपात्र घरमुली भएको परिवार, विपन्न, असहाय

परिवार फुसको छाना विस्थापन कार्यक्रमको लाभग्राहीमा पर्दछन् ।

यसैगरी, ज्येष्ठ नागरिक, महिला तथा बालबालिका, एकल महिला भएको परिवार, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक रूपमा पछाडि पारिएका दलित, आदिवासी जनजाति तथा अल्पसंख्यक परिवारलाई भने लाभग्राहीको प्राथमिकता सूचीमा पर्ने कार्यविधिमा उल्लेख छ ।

यता फुसको छाना विस्थापन कार्यक्रम कार्यान्वयन अन्तर्गत गाउँपालिकाले लाभग्राहीसमक्ष आवेदन आह्वान गरेको गरेको छ ।

ग्वाली जल्दा चौपायासहित साढे ७ लाखको क्षति

आगलागीबाट गाईको एउटा बाछो जलेर मरेको छ भने ग्वाली र ग्वालीभित्र रहेका आलु , धान , दाउरा , कुटी काट्ने मेशिन र छेउमा रहेको परालको कुन्यू जलेर नष्ट हुँदा ७ लाख ५० हजार बराबरको क्षति भएको इलाका प्रहरी कार्यालय बिर्तामोडका डीएसपी प्रकाश बिष्टले जानकारी दिए ।

भापा(प्रस) । भापाको अर्जुनधारा-२ मा शुक्रवार बिहान आगलागी हुँदा चौपायासहित साढे ७ लाख बराबरको क्षति भएको छ ।

बिहान करिब ३.३० बजेतिर कुलचन्द्र पोखरेलको टिनको छानो भएको एकतले ग्वालीमा विद्युत सर्ट भई आगलागी भएको हो ।

प्रहरी चौकी खुदुनावारी र सशस्त्र प्रहरी वेश क्याम्प खुदुनावारीको प्रहरी टोली , बिर्तामोड र मेचीनगर नगरपालिकाको दमकल तथा स्थानीयको सहयोगमा बिहान ५ बजे आगो पूर्णरूपमा निष्पन्नगमा आएको थियो । आगो निभाउने क्रममा घरधनी पोखरेललाई जलन भएको बताइएको छ ।

फरक क्षमताकी युवतीलाई जबरजस्ती करणी गर्ने पक्राउ

बिहीवार दिउँसो ती युवतीलाई बाँसघारीमा जबरजस्ती करणी गरेका थिए ।

प्रहरी चौकी गोलघाघबाट प्रहरी भापा(प्रस) । फरक क्षमता भएकी युवतीलाई जबरजस्ती करणी गर्ने भापा हल्लिदवारीका एक युवक पक्राउ परेका छन् ।

भारत आसाम घर भई हाल हल्लिदवारी वडा नं.१ कोचाटोलीमा काकाको घरमा बस्दै आएका २७ वर्षीय सन्तोष कार्कीले

टोली खटिएर बुइदा पिडकले पीडितलाई चैत ६ गतेदेखि पटक पटक जबरजस्ती करणी गर्ने गरेको बुझिएको, छ । कार्कीलाई नियन्त्रणमा लिई जिल्ला प्रहरी कार्यालय भापामा राखी अनुसन्धान भइरहेको प्रहरीले जनाएको छ ।

इलामको शुक्रवारेमा लागूऔषधसहित दुईजना पक्राउ

भापा(प्रस) । इलाम माई नगरपालिकाको शुक्रवारेमा लागूऔषधसहित दुईजना पक्राउ परेका छन् ।

पक्राउ पर्नेमा एकजना नाबालिका रहेकी छन् ।

बिहीवार दिउँसो ४ बजे माई नगरपालिका ४ शुक्रबारेमा लागूऔषधको कारोबार भइरहेको भन्ने गोप्य सूचनाको आधारमा प्रहरी चौकी दानाबारी र जिल्ला प्रहरी कार्यालय इलामको विशेष प्रहरी टोली खटिएको थियो । पैदलयात्री ४ शुक्रबारे वस्ने अन्दाजी ४६ वर्षीय देउकुमार नेम्वाङलाई शंका लागेर चेकजाँच गर्दा उनले बोकेको हरियो रङको भोलाभित्र रहेको जिन्सको पाईन्टमा लुकाई छिपाई ल्याएको ब्राउनसुगर फेला परेको थियो ।

प्लाष्टिकले वेरी सानोसानो पोका बनाई राखेको २ पोका फेला पारी उनलाई थप अनुसन्धान गर्दा सोही ठाउँ बस्ने १७ वर्षीया नाबालिकाको पाइन्ट हो भन्ने खुल्न आएकोले दुवै जनालाई ०.२८० मिलिग्राम ब्राउनसुगरसहित नियन्त्रणमा लिई थप अनुसन्धानको लागि जिल्ला प्रहरी कार्यालय इलाममा राखिएको छ ।

अग्रसेन भवनको रजत उत्सव माथिल्लो तला उद्घाटन

बिर्तामोड(प्रस) ।भापाको बिर्तामोडस्थित अग्रणी सामाजिक संस्था अग्रसेन रजत महोत्सवको अवसर पारेर अग्रसेन भवनको नवनिर्मित माथिल्लो तला उद्घाटन गरिएको छ । भवनले शुक्रवार भव्य समारोहका बीच माथिल्लो तलामा नवनिर्मित माधवी ब्याङक्वेट हल र अयोध्यापुरी कक्षको उद्घाटन गरेको हो ।

माथिल्लो तलामै आयोजित समारोहका प्रमुख अतिथि भवनका सल्लाहकार, समाजसेवी, गौसेवक जगदीशकुमार मिण्डा, समाजसेवी छविदलदास वंशल, प्रख्यात रामकथावाचक हरिद्वार निवासी नवराज प्रपन्नजी महाराज, समाजसेवी धवानीशंकर मिण्डा, नेपाल राष्ट्रिय मारवाडी परिषदका उपाध्यक्ष भिखमचन्द्र सरल, महासचिव चतुर्भुज सरियालगायतले संयुक्त रुपमा रिवन काटेर र शिलालेख अनावरण गरेर

नवनिर्मित हल र कक्षको उद्घाटन गरेका थिए ।

सो अवसरमा भवनका अध्यक्ष सुरेशकुमार अग्रवाल 'भद्रपुरे'ले माथिल्लो तला निर्माणका सम्बन्धमा जानकारी गराउँदै सभाहल र कक्षहरू वातायुकुलित र सुविधासम्पन्न ढंगले निर्माण गरिएको जानकारी दिए । उनले संरचना निर्माणका लागि समुदायले मन खोलेर सहयोग गरेको भन्दै सहयोगीहरूलाई धन्यवाद दिए ।

भवनका पूर्व अध्यक्ष शिवकुमार अग्रवालले सञ्चालन र बालिका दृष्टि मितलद्वार स्वागत नृत्यबाट

स्वागत गरिएको सो समारोहको अवसरमा अग्रसेन भवनको स्थापना तथा निर्माणमा विशेष योगदान पुर याएकोमा भवनका पूर्व अध्यक्षहरूलाई सम्मान गरिएको थियो । सम्मानित हुनेहरूमा संस्थापक अध्यक्ष सुरेशकुमार वंशल, दिनेशकुमार भित्तल, बाबुलाल वंशल, मोहनकुमार भित्तल, शिवकुमार अग्रवाल र हनुमानप्रससाद भित्तल रहेका छन् ।

त्यस्तै स्थापनाकालदेखि नै भवनको निर्माण र विभिन्न रचनात्मक भूमिका निर्वाह गर्दै आएका वर्तमान अध्यक्ष सुरेशकुमार अग्रवाल 'भद्रपुरे'लाई पूर्व

अध्यक्षहरूको तर्फबाट विशेष सम्मान गरिएको थियो । सम्मानितहरूलाई समारोहका प्रमुख अतिथि मिण्डाले दोसल्ला ओढाएर सम्मानपत्र हस्तान्तरण गरेका थिए । यसैगरी, सोही समारोहमा अग्रसेन भवनले तयार पारेको रजत वर्ष स्मारिका पनि विमोचन गरिएको थियो ।

यस्तै, भवनकै आयोजनामा सञ्चालन हुने नौदिवसीय दिव्य श्रीराम कथाको पनि शुक्रवार नै शुभारम्भ गरिएको अध्यक्ष भद्रपुरेले जानकारी दिए ।

२९ गतेसम्म सञ्चालन हुने राम कथा हरिद्वार भारतका प्रसिद्ध कथावाचक नवराज प्रपन्नजी महाराजले वाचन गर्ने रजत उत्सव प्रचार प्रसार समितिका संयोजक

सन्तोष अग्रवालले जानकारी दिए । रामकथा तथा रजत उत्सवकै अवसर पारेर रत्नदान, २६ जनालाई कृत्रिम खुट्टा वितरण र औषधिरहित जीवन जिउनका लागि सहयोग पुर्‍याउन सात दिवसीय योग शिविर आयोजना गरिएको उनले बताए ।

रामकथाको सन्दर्भमा शुक्रवार विहान बिर्तामोडमा विभिन्न भौँकीसहित मानसग्रन्थ एवम् कलश शोभायात्रा आयोजना गरिएको थियो ।

अग्रसेन भवनको रजत उत्सव तथा राम कथालाई सफल बनाउन मारवाडी समुदायका विभिन्न संघ-संस्थाले सहयोगी भूमिका निर्वाह गरेको बताइएको छ ।

बिराट बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि. बिर्तामोड ३, सैनिकमोड, भापा कर्जा बुभाउने सम्बन्धी ३५ दिने सूचना

प्रथम पटक प्रकाशित मिति : २०८१/१२/२३

यस विराट बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.बाट कर्जा कारोवार गर्ने तपशील बमोजिमका ऋणी सदस्यहरूले संस्थालाई तिर्नु बुझाउनुपर्ने साँवा तथा व्याजको नियमित मासिक किस्ता विगत लामो समयदेखि नबुझाएको र ऋण रकम बुझाउन पटक-पटक लिखित तथा मौखिक तागेता गर्दा समेत अटेर गरि हालसम्म आफूले तिर्न बुझाउनुपर्ने सम्पूर्ण साँवा तथा व्याज फरफारक नगरेको हुँदा उक्त रकम तिर्न बुझाउन अन्तिम पटक यो ३५ दिने म्यादसहितको सूचना जारी गरिएको छ । अतः यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३५ दिनभित्र आफूले बुझाउन बाँकी सम्पूर्ण रकम बुझाउन वा बुझाइसकेको भए प्रमाणसहित संस्थामा सम्पर्क राख्नुहुन सुचित गरिन्छ । अन्यथा ऋणको सुरक्षण वापत संस्थामा रहेको धितो लिलामीको प्रक्रिया अगाडि बढाउने व्यहोरा सम्बन्धित सबैमा यसै सूचानद्वारा सूचित गरिन्छ ।

तपशील

क्र.सं.	ऋणीको नाम, थर	ठेगाना	बाबूको नाम	बाजेको नाम	पत्नी
१	पुण्य प्रसाद प्रसाई	बिर्तामोड न.पा.-३	विष्णु प्रसाद प्रसाई	जनकलाल प्रसाई	पुष्पादेवी प्रसाई
२	गुञ्जन प्रसाई	बिर्तामोड न.पा.-३	पुण्य प्रसाद प्रसाई	विष्णु प्रसाद प्रसाई	कृष्ण माया प्रसाई
३	रमेश डांगी भन्ने मान बहादुर डांगी	बिर्तामोड न.पा.-९	चन्द्र बहादुर डागी	कृष्ण बहादुर डागी	लक्ष्मी बुढाथोकी डागी
४	कुमार भट्टराई	बिर्तामोड न.पा.-४	राम प्रसाद भट्टराई	पदमलाल भट्टराई	धनमाया दाहाल
५	विष्णु माया डांगी	बिर्तामोड न.पा.-९	चन्द्र बहादुर डागी	कृष्ण बहादुर डागी	-

सम्पादकीय

प्रतिकूल हावापानी

काठमाडौं सहर विश्वकै प्रदूषित सहर बनेको छ । एयर क्वालिटी इन्डेक्सका अनुसार शुक्रबार साँझ ७ बजे काठमाडौंको वायु गुणस्तर १८२ एक्यूआई पुगेसँगै विश्वकै प्रदूषित बनेको हो ।

एक सातादेखि काठमाडौंको वायु प्रदूषित विश्वकै प्रदूषित सहरमा उक्लिरहेको छ । काठमाडौंको हावा प्रदूषित बनेसँगै छाती, आँखा, नाक, कान र घाँटीका बिरामीसमेत बढेका छन् ।

साथै स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, वन तथा वातावरण मन्त्रालय र काठमाडौं महानगरपालिकाले सृचना जारी गरेर बाहिर निस्कँदा मास्क अनिवार्य प्रयोग गर्न, अनावश्यक प्रदूषण नफैलाउन अनुरोध गरेको छ । योसँगै विजहहरूले काठमाडौं हावाले खतरनाक तह पारगरिसँगै विजले साताको दुई दिन बिदा दिनसमेत सुझाएको थियो । यसैगरी सरकारले यसमा छिटो निर्णय लिने जनाएको छ ।

बिहीबार काठमाडौंको वायु गुणस्तर खतरनाक तह अर्थात् ३८४ एक्यूआई पुगेको थियो ।

वायु प्रदूषणका कारण काठमाडौं उपत्यका केही दिनयता विश्वकै पहिलो प्रदूषित सहरका रूपमा सुचीकृत भएको छ । 'एयर क्वालिटी इन्डेक्स' को तथ्यांक हेर्दा बिहीबार मध्याह्नसम्ममा पनि पहिलो प्रदूषित सहरका रूपमा सुचीकृत भई वायु प्रदूषण ३४८ एक्यूआईसम्म पुगेको थियो । शुक्रबार भने आंशिक रूपमा खुलेर घाम लाग्यो ।

त्योसँगै नेपालमा तापक्रमसँगै ताता दिनको संख्या पनि बढिरहेको छ। विश्व उष्णीकरणको प्रभावमा तातो हावाको लहर प्रमुख प्रकोप बन्ने जोखिम देखिँदै छ। मर्सी कोर नेपाल संस्थाले सुदूरपश्चिम र मधेश प्रदेशमा गरेको अध्ययनमा तराई-मधेशका साथै चुरे क्षेत्रका खोच, पहाडी र उच्च पहाडी उपत्यकामा लुको जोखिम थप बढेको उल्लेख छ।

सुदूरपश्चिममा डडेल्धुराका आलिताल र परशुराम गाउँपालिका साथै पहाडी क्षेत्रका उपत्यका र खोचमा गर्मी यामको तापक्रम ३५ डिग्री सेल्सियसभन्दा माथि जान थालेको पाइन्छ। कैलालीको अत्तरिया केन□को ३४ वर्षयताको अभिलेख अनुसार १९ जून १९९५ मा त्यहाँको तापक्रम ४६.४ डिग्री पुगेको थियो। यस अवधिमा करीब ५५ प्रतिशत दिनहरूमा त्यहाँको अधिकतम तापक्रम ३०.६० डिग्री थियो।

जल तथा मौसम विज्ञान विभागका अनुसार सन् २०२४ मा अक्टोरियामा तापक्रम धेरै दिन ४० डिग्रीभन्दा माथि रहँदा मे ३० का दिन ४४.१ डिग्रीसम्म पुग्यो। मे महिनामा यो तापक्रम त्यहाँ अहिलेसम्मकै बढी हो। सोही दिन कैलालीको टीकापुरमा पनि ४४.४ डिग्री पुगेर तापक्रमको नयाँ अभिलेख कायम भएको थियो। पहाडी भेगमा समेत गर्मी अत्यधिक बढेको छ। बैतडीको गोठालापानीमा मे ३१ का दिन ३८.५ डिग्री, मे १८ मा बैतडीको पाटनमा ३६.२ डिग्री र मे १८ मा डडेल्धुरा स्टेसनमा ३२.३ डिग्री पुग्यो जून ती ठाउँका अहिलेसम्मकै उच्च तापक्रम हुन्। मोडिस भू-उपग्रहको तथ्यांक विश्लेषण गर्दा धनगढीमा सन् २०१५ देखि २०२२ सम्म अधिकतम तापक्रम ४० डिग्रीभन्दा माथि पुगेको थियो।

पहाडी भेगमा तापक्रमले रेकर्ड नाघेका उदाहरण अरु पनि छन्- १९ जून २०२४ मा बैतडीका गोठालापानीमा र ८ तारीखमा पाटनमा ३९ डिग्री मापन भएकामा जून १५ मा बझाङको चैनपुरमा ३७.९, दार्चुलामा ४० र जुलाई २८ मा बाजुराको मोर्तडीमा ३१.५ डिग्री पुगेको थियो।

मधेश प्रदेशका हकमा विसं २०७९ (सन् २०२३) चैतको अन्तिम सातादेखि २०८० बैशाखको दोस्रो सातासम्म सबै प्रमुख शहरमा लू फैलिएको थियो। हिउँदे वर्षा कतै कम त कतै अलिकति पनि नहुँदा गर्मी अत्यधिक बढेको उक्त वर्ष मनसुन आउने दिनेको हुँदा जेट २० देखि असरको पहिलो सातासम्म पनि लुको प्रकोप देखिएको थियो। विभागको प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार उक्त अवधिमा मधेश प्रदेशका प्रायजसो भूभागमा धेरै दिनको तापक्रम ४० डिग्रीभन्दा माथि पुग्यो। प्रदेशभरिको अधिकतम तापक्रम कम्तीमा ३८ देखि बढीमा ४३ डिग्रीसम्म थियो।

तपाईं जहाँ भएपनि
प्रतिदिन दैनिक तपाईंसँगै

ताजा र विश्वसनीय खबरको लागि

पनि पाइल

लगइन गर्नुहोस

www.pratidindaily.com

दलहरू पनि निरंकुश, सुधार चाहियो !

• सञ्जीव पोखरेल

पञ्चायती व्यवस्थाका रक्षक र प्रशंसकहरू सवैधानिक राजतन्त्र पुनर्स्थापना गर्ने बहानामा निरंकुशता फर्काउने अभियानमा आज सडकमा छन्। देशको अवस्थाबाट निराश मानिसहरूको एउटा समूह उनीहरूको साथमा छ।

नयाँ संविधान लागू भएर देश लोकतन्त्र र विकासको मार्गमा अघि बढ्दा भन्ने आशा निराशामा परिणत भएको परिस्थितिमा धार्मिक अतिवाद तथा कोरा राष्ट्रवादलाई लोकतान्त्रिक प्रणाली मान्ने हतियारका रूपमा प्रयोग गरिँदैछ।

आज देशमा जे-जस्तो परिस्थिति छ, त्यसको मुख्य कारण राजनीतिक दल र तिनका नेताको अकर्मण्यता र भ्रष्टाचार मोह नै हो भन्नेमा शंका छैन। लोकतान्त्रिक संविधान ल्याउन भूमिका खेल्ने राजनीतिक दलका नेताको भ्रष्टाचार मोह र अकर्मण्यतामा सुधार आउने सम्भावना कम भएको मानिसहरूको बुझाइ छ। यसको विपरित दलहरूले विकास गरेको नेतावाद, आसेपासेवाद र खुलेआम भ्रष्टाचार थप बलियो र संस्थागत हुँदै जाने प्रस्ट देखिएको छ।

लोकतन्त्रका पक्षधर भनिएका राजनीतिक दलहरूको कमजोरी उनीहरूको भ्रष्टाचार मोह र अकर्मण्यता मात्र होइन, अधिनायकवादी र रैलोकतान्त्रिक चरित्र पनि हो। निरंकुशतावादीलाई आज कडा आलोचना गरिरहेका राजनीतिक दलहरू स्वयं लोकतान्त्रिक छैनन्। राजनीतिक दलहरूको लोकतन्त्रप्रतिको कृत्रिम निष्ठा र निरंकुशता मोहले पनि राजतन्त्रका पक्षधरहरूका लागि सकारात्मक वातावरण निर्माण गरेका छन्। यो लेखमा लोकतन्त्रका पक्षधर भनिएका राजनीतिक दलका नेताका चिन्तन र व्यवहारमा निहित त्यस्ता केही पक्षको चर्चा गर्नेछु जसका कारण आज निरंकुशतावादीले लोकतान्त्रिक प्रणालीमाथि प्रहार गर्ने साहस बढेलेका छन्।

१. सञ्चार माध्यमप्रतिको अविश्वास नेपालका कतिपय कुरा यसका विशाल छिमेकी चीन र भारतको भन्दा उन्नत र गर्व गर्न लायक छन्। त्यसमध्ये एउटा हो – सशक्त सञ्चार माध्यम।

चीनको राज्य नियन्त्रित सञ्चार माध्यम वा भारतको प्रधानमन्त्री नेरेन्द्र मोदी र भारतीय जनता पार्टी (भाजपा) नियन्त्रित सञ्चार माध्यमका तुलनामा नेपालको सञ्चार माध्यम स्वतन्त्र छ, निडर छ।

तर नेपालका नेताले आफू सत्ता वा शक्तिमा हुँदा सञ्चार माध्यमको हुर्पत लिन प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष रूपमा सकेसम्म प्रयत्न गरेका छन्।

‘सञ्चार माध्यम विदेशीको सहयोगबाट सञ्चालित छन्’ र ‘उनीहरू षड्यन्त्रका एजेन्डाबाट निर्देशित छन्’ भन्ने भाष्य कार्यकर्ताहरू मार्फत् घनीभूत रूपमा फैलाउन विशेषगरी एमालेका नेता तथा अहिलेका प्रधानमन्त्री मात्र नभएर अरू दलका नेताले समेत प्रशस्त मेहनत गरेका छन्। आफ्ना विरोधी ठहर्‍याइएका मूलधारै सञ्चार माध्यम गर्न राजनीतिक पार्टीका कार्यकर्ता सामाजिक सञ्जाल मार्फत् परिचालन गर्ने प्रवृत्ति राजनीतिक दलहरूमा व्यापक छ।

आफ्नो वा सरकारको समर्थन नगरेका कारण सम्पादकहरूलाई ‘१२ भाइ’ नाम दिएर बदनाम गरिएको छ। आफ्नो पक्षमा आएका सूचना र विचारलाई निष्पक्ष पत्रकारिताका रूपमा व्याख्या गर्ने र आफूलाई आलोचना गर्ने सञ्चार माध्यमको सम्पादकीय धारलाई षड्यन्त्र भनेर आम मानिसलाई सञ्चार माध्यम विरुद्ध भड्काउने प्रवृत्तिले राजनीतिक दलमा जरा गाडेको छ।

सञ्चार माध्यमप्रति राजनीतिक दलको दुराग्रह षड्यन्त्र सिद्धान्त फैलाउनमा मात्र सीमित छैन, सञ्चार गृहमाथि ‘लोकतान्त्रिक’

सरकारले कतिपय सन्दर्भमा बल प्रयोग समेत गरेको छ। सरकारको जिम्मेवार भूमिकामा रहेका मानिसहरूले सम्पादक र पत्रकारमाथि आक्रमण गरेका प्रशस्त उदाहरण छन्। सञ्चार गृहमाथि आक्रमण गर्ने सन्दर्भमा सञ्चार गृह र त्यसका लगानीकर्ताका बारेमा कार्यकर्ता मार्फत् दलहरूले नियोजित रूपमा अफवाह फैलाएका छन्।

मूलधारका सञ्चार माध्यमप्रतिको दुराग्रह तथा उनीहरू विरुद्ध नियोजित रूपमा फैलाइएका अफवाहका कारण सामाजिक सञ्जालमा फैलिने अतिरिञ्जित कन्टेन्ट र ‘मिसइन्फर्मसन’ प्रति आम मानिसको भरोसा बढेको छ। मूलधारै मिडियामा सत्य, तथ्य नआउने बुझाइमा मानिसहरू टिकटक वा युट्युबका ‘फेक न्युज’ र षड्यन्त्रका सिद्धान्तहरूमाथि विश्वास गरिरहेका छन्। निरंकुशताको पक्षमा आन्दोलन गरिरहेका पञ्चहरूले यसको भरपूर फाइदा उठाइरहेका छन्।

२. धार्मिक राष्ट्रवादप्रतिको मोह

आज सडकमा आन्दोलन गरिरहेका निरंकुशतावादी पञ्चको मूल अस्त्र धार्मिक राष्ट्रवाद हो। उनीहरू धर्म र संस्कृति असुरक्षित भएको त्रास देखाएर मानिसहरूलाई सडकमा ल्याउन चाहन्छन्। धर्मलाई राज्यको संरचनासँग जोड्ने उनीहरूको चाहना यही अभिप्रायबाट निर्देशित छ।

तर, धार्मिक आस्थालाई राजनीतिक स्वार्थसँग भजाउने पञ्च मात्र होइनन्। राजनीतिक दलका नेताहरू विशेष गरी एमालेका नेताले आफ्नो फाइदाका लागि धार्मिक राष्ट्रवादलाई सकेसम्म प्रयोग गर्न खोजेका छन्। प्रधानमन्त्री केपी ओलीले ठोरीमा राम्रो जन्मभूमि भेद्वानुको कारण यही थियो। जगन्नाथ गुरुङ विद्वान ठहरिनुको कारण यही थियो।

एमाले मात्र नभएर काँग्रेसका नेताहरूले पनि दलको चुनाव होस् वा आम निर्वाचनका बेला, मतदाता फकाउन धर्म र राष्ट्रका बारेमा विवादास्पद कुरा बोलेका छन् र आम जनतालाई भ्रमित बनाएका छन्। राजनीतिक दलहरूको संकीर्णता र सत्ता स्वार्थका कारण नेपालको संविधानमा रहेको धर्म निरपेक्षताको सपाट प्रबन्धमा अहिले अनावश्यक विवाद खडा गरिएको छ।

राज्यलाई धर्मसँग मिसाउने प्रवृत्ति अधिनायकवादको विश्वव्यापी चरित्रभित्र पर्ने कुरा हो। मानिसहरूलाई धर्ममा भुलाएर निरंकुश शासकले आफ्नो शक्ति र सत्ता बलियो बनाएका छन्। नेपाललाई हिन्दु राष्ट्र घोषणा गर्ने महेन्द्र शाहको कदम यही उद्देश्यको उपज थियो। नेपालका राजनीतिक दलका नेताहरूले यसको संवेदनशीलता बुझ्न सकेका छैनन् र स्वयं धार्मिक आस्थालाई सत्ताको भन्ध्याङ बनाउन लालायित देखिएका छन्।

राजनीतिक दलहरूले संविधानमा विद्यमान धर्म निरपेक्षताको इमानदार व्याख्या गर्न नसक्नु र यसको उल्टो पञ्चायती राजाहरूको शैलीमा धार्मिक राष्ट्रवादप्रति मोह देखाउनुले निरंकुशतावादीलाई सहज वातावरण निर्माण भएको छ। संविधानको धर्म निरपेक्षताको अपव्याख्या गर्दै भारतका प्रधानमन्त्री मोदी र मुख्यमन्त्री आदित्यनाथले भैं बहुसंख्यक हिन्दुहरू संकटमा परेको भनेर पञ्चहरूले गरेको प्रचारमा राजनीतिक दलका कार्यकर्ताको मत मिलेको छ। राजनीतिक दलहरूको संकीर्णता र सत्ता स्वार्थका कारण राज्य र धर्मबीचको सम्बन्ध धमिलो हुँदा निरंकुशतावादीले खेल्ने मौका पाएका छन्।

३. नागरिक समाजप्रतिको वक्रदृष्टि

लोकतान्त्रिक शासन प्रणाली प्रभावकारी रूपमा चल्न सरकार मात्र पर्याप्त हुँदैन। यसमा अन्य विभिन्न क्षेत्रका अतिरिक्त नागरिक समाजको पनि सशक्त भूमिका आवश्यक हुन्छ। नागरिकको सक्रिय सहभागिताले लोकतान्त्रिक पद्धति सार्थक र जीवन्त बन्ने हो। नागरिकले सरकारका कमीकमजोरी देखाउनु र विरोध गर्नु वास्तवमा सरकारलाई नै सहयोग गरेको हो। तर यति सहज कुरा शक्ति र सत्ताको अहंकारबाट ओतप्रोत नेपालका राजनीतिक दलका नेताको मस्तिष्कमा अहिलेसम्म छिर्न सकेको छैन।

नेपालका राजनीतिक दल जब सत्तामा पुग्छन् तब उनीहरूलाई लाख उनीहरू सबै कुराले पूर्ण छन्, उनीहरूसँग सबै समस्याको समाधान छ र कुनै कमी कमजोरी छैनन्। त्यसैले सडकमा निस्किएर सरकारका गलत कामहरूमा प्रश्न उठाउने वा विरोध गर्ने जोसुकैप्रति उनीहरूको वक्रदृष्टि रहने गरेको छ। सरकारको विरोध गर्ने सबै उनीहरूका शत्रु बन्ने गरेका छन्।

नागरिक आवाजलाई आफूविरुद्धको षड्यन्त्रका रूपमा बुझ्ने, उनीहरूलाई विरोध, प्रदर्शन गर्न नदिने, गरिहाले त्यसलाई रोक्न बल प्रयोग गर्ने र नागरिकले गर्ने शान्तिपूर्ण प्रदर्शन खुम्चाउन निषेधित क्षेत्रको दायरा निरन्तर बढाउँदै लैजाने तौरतरीकालाई राजनीतिक दलले आफ्नो बुद्धिमत्ता ठानेका छन्।

न्याय र समानताको पक्षमा आवाज उठाउँदा खगेन्द्र स्मृती, हिमा बिष्ट, सञ्जीव ओर्ती, नारायण वाल्मे आदि विभिन्न मानिसहरूमाथि राजनीतिक दलका कार्यकर्ताले निरन्तर गरिरहने आक्रमणमा राजनीतिक दलका नेताको प्रत्यक्ष साथ र सहयोग छ। हालसालै मदनकृष्ण श्रेष्ठ र हरिवंश आचार्यमाथि सामाजिक सञ्जालमा भएका आक्रमणमा निरंकुशतावादीको मात्र नभएर, लोकतान्त्रिक भनिएका राजनीतिक दलका कार्यकर्ता पनि संलग्न थिए। सामाजिक सञ्जालमा नागरिक समाजका प्रतिनिधि पात्रमाथि निरन्तर आक्रमणमा संलग्न दलका कार्यकर्ता ठूला नेताको भासा र शयन कक्षसम्म पुगेर फोटो खिचाउन सफल हुनु केवल संयोग मात्र अवश्य होइन।

नागरिकले गर्ने शान्तिपूर्ण र स्वस्फूर्त विरोध, प्रदर्शन रोक्दा र नागरिक आवाजलाई निरन्तर बेवास्ता गर्दा आम मानिसमा राजनीतिक दलहरूप्रति असन्तुष्टि चुलिएको छ। यो असन्तुष्टिले हिसात्मक स्वरूप लिइरहेको छ र यसको प्रसंगमा सीमित रहेर संघीयताका बारेमा भइरहेका दुष्प्रचारमा राजनीतिक दलको भूमिका हेर्न।

४. संघीयताप्रतिको अविश्वास

निरंकुशतावादी आन्दोलनको एक प्रमुख माग संघीयताको खारेजी छ। यो माग निकै गम्भीर छ र यस पछाडिको अर्थ राजनीति उत्तिकै जटिल छ। यसको चर्चाका लागि नेपालमा संघीयतालाई किन र कसरी शासन प्रणालीका रूपमा अपनाइयो भन्ने विस्तृत व्याख्यामा जानुपर्ने हुन्छ। अहिले यो लेखको प्रसंगमा सीमित रहेर संघीयताका बारेमा भइरहेका दुष्प्रचारमा राजनीतिक दलको भूमिका हेर्न।

नयाँ संविधान मार्फत् स्थापित संघीय प्रणालीलाई सीधै नसर्नेयन गर्ने जिम्मेवारी अहिलेका राजनीतिक दल र तिनका नेताको थियो। संघीयता उनीहरूकै सम्पन्नकारी र सम्पन्नकारी परिणाम हो। तर संघीय प्रणालीलाई क्रियाशील बनाउनमा भूमिका खेल्नु त पर्को कुरा, अहिलेका बारम्बार सरकारको नेतृत्व गर्ने राजनीतिक दलका सबै नेताले संघीय प्रदेशलाई प्रभावकारी हुन नदिन आफ्नो तर्फबाट सक्रिय भूमिका निर्वाह गरे र गरिरहेका छन्।

आम जनताको स्वास्थ्यसन्को अधिकार उपयोग गर्न भनेर स्थापना गरिएका प्रदेशलाई प्रभावकारी बनाउन तिनका क्षेत्राधिकार स्पष्ट बनाउने, आर्थिक स्रोत उपलब्ध गराउने र आफ्नो प्रशासकीय संरचना निर्माण गर्न दिने आधारभूत जिम्मेवारीमा राजनीतिक दल र तिनका नेताको रुचि कहिल्यै देखिएन। प्रदेशलाई केन्द्रको सत्ता लेनेदेनको ‘डाम्पिङ साइट’ बनाइयो र प्रदेशलाई नियोजित रूपमा कमजोर बनाइयो।

‘नेपालजस्तो सानो देशमा प्रदेशको काम छैन’, ‘प्रदेशका कारण सरकारको खर्च बढेको छ’, ‘प्रदेश बलियो भए देश टुक्रिन्छ’ भन्नेजस्ता अफवाहलाई संविधानको कार्यान्वयन गर्ने भूमिकामा रहेका संविधानका पक्षधर राजनीतिक दल र तिनका नेताहरूले नै मलजल गरिरहेका छन्। ठूला दलका ठूला नेताका सामाजिक सञ्जाल सारथिहरू दिनरात संघीयताका विषयमा दुष्प्रचार फैलाउन क्रियाशील हुनुले संघीयताप्रति राजनीतिक दलहरूको अनिच्छालाई राम्रोसँग दर्शाइरहेको छ।

प्रदेश मात्र होइन, केन्द्रीकृत र अधिनायकवादी चिन्तन बोकेका कारण दलहरूले गाउँ तथा नगरपालिकाहरूलाई समेत आवश्यक अधिकार दिन चाहेका छैनन्। पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई विभिन्न महत्वपूर्ण जिम्मेवारी दिने र हरेक पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत केन्द्रको मन्त्रालयले नै पठाउनुपर्ने प्रबन्ध पालिकाहरूमाथि केन्द्रको

अनावश्यक नियन्त्रणको उदाहरण हो।

यसको परिणाम स्पष्ट छ – कमजोर प्रदेश तथा स्थानीय सरकार देखाएर निरंकुशतावादी र केन्द्रीकृत सोच भएका पूर्वपञ्चहरूले संघीयतालाई तारो बनाएका छन् र यसमाथि निरन्तर तीर चलाइरहेका छन्। संघीयतालाई आलोचना गर्दा नै उनीहरूको जनमत बढिरहेको छ।

५. भ्रुटा आश्वासन, विकासका खोक्रा नारा

सकारात्मक परिवर्तन नेपालको आवश्यकता अवश्य हो। नेपाललाई विकासको खाँचो छ। राम्रा बाटाघाटा, पुलपुलेसा, हवाईअड्डा चाहिएको छ। कलकारखाना र उद्योगधन्दाको विकास हुन सके देशको विकासले गति लिन सक्छ भन्ने अपेक्षा आम मानिसहरूमा छ। सार्वजनिक सेवाको पहुँच र गुणस्तरमा सुधारको ठूलो आवश्यकता छ। गरिबी र अविकासको बहुआयामिक चक्र र साधनस्रोतको सीमितता भैँलिरहेको नेपालमा राजनीतिक दलले हचुवामा नभई गम्भीर भएर परिवर्तनको रूपरेखा तय गर्नुपर्ने चुनौती छ। आम जनताका अपेक्षालाई देशको आवश्यकतासँग कसरी जोड्ने? देशमा उपलब्ध सीमित स्रोतलाई सकारात्मक परिवर्तनका लागि सकेसम्म प्रभावकारी ढंगले कसरी उपयोग गर्ने? उचित र अनुचित अपेक्षालाई कसरी छुट्याउने? सकारात्मक परिवर्तनका प्राथमिकताबारे आम जनतासँग स्पष्ट रूपमा कसरी संवाद गर्ने?

यी प्रश्नहरूमाथि उनीहरूले गम्भीर भएर विचार विमर्श गर्नुपर्छ। तर नेपालका राजनीतिक दल र त्यसका ठूला नेता हावादारी सपना बाँड्नु; त्यसका आधारमा चुनाव जित्ने र चुनाव जितेपछि पनि सम्भव नहुने र देशका लागि बिल्कुलै असान्दर्भिक परियोजनाका बारेमा मानिसलाई आश्वासन बाँड्नमा माहिर छन्। बुलेट ट्रेन, नेपाली भन्डा फहराएका पानी जहाज, घरघरमा पाइपबाट खाना पकाउने ग्यासको वितरण; यस्तै हावादारी योजनाका केही उदाहरण हुन्।

पूरा हुने नसकेको सपना आम जनतालाई बेचेर चुनाव जित्ने र आफ्ना आश्वासनका बारेमा जवाफदेही नहुने राजनीतिक दलको प्रवृत्तिले विकासका बारेमा गलत अपेक्षा स्थापित गरिदिएको छ। आज व्याप्त आम निराशा र दलहरूप्रतिको घृणाको एउटा कारण पूरा हुन नसकेका आश्वासन पनि हुन्, जसको प्रत्यक्ष लाभ निरंकुशतावादीले उठाइरहेका छन्।

६. संविधान संशोधनको हचुवा प्रक्रिया

संविधान परिवर्तनशील दस्तावेज अवश्य हो। यसमा देशको आवश्यकता अनुसार समय समयमा परिमार्जन हुनु स्वाभाविक छ। संसारका सबै लोकतान्त्रिक देशहरूमा संविधानका धारा वा तिनको व्याख्या परिमार्जन गरिएका छन्। यस्तो भए पनि संविधान संशोधनको प्रक्रियाका निश्चित राजनीतिक तथा नैतिक मापदण्ड हुन्छन्। परिमार्जन किन वा कुन उद्देश्यले गरिने हो, परिमार्जनबाट के-कस्ता सकारात्मक परिणाम हासिल हुन्छ? संशोधन चाहनेले यी प्रश्नको जवाफ प्रस्ट रूपमा आम जनतालाई दिन सक्नुपर्छ। संविधानमा गरिने वा गर्नु लागिपर्ने संशोधनका बारेमा राजनीतिक दलमा मात्र नभएर नागरिकको तहमा पनि छलफल र बहस हुनुपर्छ।

केपी ओली र शेरबहादुर देउवाबीच अहिलेको गठबन्धन सरकार बनाउने सन्दर्भमा संविधान संशोधन गर्ने सम्प्रतीता भएको भनिएको छ। यद्यपि, यसबारे प्रस्ट जानकारी आम मानिसलाई दिन सम्बन्धित दलहरूले आवश्यक ठानेका छैनन्। गोथ राखिएको संविधान संशोधन कसको स्वाध्या, किन र कसरी भन्ने विषयमा आम मानिस अन्यालमे छन्।

नयाँ संविधान राम्रोसँग कार्यान्वयनमा नआउँदै संशोधनको हल्ला चल्नु र समग्र प्रक्रियालाई गुप्तगुप्त राखिनुले मानिसहरूमा यसको औचित्य र परिणामका बारेमा आशंका बढेको छ। यसका अतिरिक्त संविधान संशोधनको हल्लाले यो संविधान र यसमा विद्यमान विभिन्न लोकतान्त्रिक अवधारणालाई नरुचाउनेहरूले यसका विरुद्ध संगठित हुने अवसर आएको महसुस गरेका छन्। एकातिर

संविधान संशोधनको हल्ला चल्नु र अर्कातिर निरंकुशताका समर्थकहरू सडकमा उत्रिनुले षड्यन्त्रका सिद्धान्तलाई समेत मलजल गरेको छ।

७. नारा लोकतन्त्रको, ढर्रा निरंकुश

२०७२ मा जारी भएको नेपालको संविधानको मर्म निरंकुशताको आमूल अन्त गर्दै लोकतान्त्रिक र समावेशी प्रणालीको स्थापना गर्ने हो। यसका लागि राज्यको संरचना र शासन प्रणालीलाई लोकतान्त्रिक तथा समावेशी बनाउने त छँदैछ, कानुन वा विधिविधानमा नलेखिएका राज्य चलाउने तौरतरीकालाई पनि लोकतान्त्रिक बनाउन आवश्यक हुन्छ।

तर नयाँ संविधान जारी भइसकेपछि पनि नेपालका राजनीतिक दलको ढर्रामा कुनै परिवर्तन देखिएको छैन। सत्ता र शक्तिमा रहेका बेला आफूलाई ‘राजा’ ठान्ने, आम जनताका आगाडि सर्वज्ञानी भएजस्तो गरेर गफ लगाउने, अरूलाई बोल्न नदिने, अरूका कुरा नसुन्ने र संसारका सबै मानसम्मानका लागि आफूलाई लायक ठान्ने नेपाली नेताका बकम्फुसे ढर्राबाट आम मानिस आज वाक्क भएका छन्।

कतिपय सन्दर्भमा त यस्ता ढर्राले सीमा नाघेका पनि छन्। राष्ट्रपतिको सवारी चलाउने नाममा सुरक्षा निकायले सडकमा मच्चाएका आतंक र प्रधानमन्त्रीलाई कालो भण्डा देखाएको भनेर मानिसहरूमाथि गर्ने धपकड नेपालका राजनीतिक दलका नेताका अहंकारी चरित्रका ती उदाहरण हुन्। जसले जनताको स्थान सर्वोच्च रहने लोकतन्त्रको मर्मको खिल्ली उडाइरहेका छन्।

काठमाडौंका सरकार चलाउनेका आवाज कर्कश र ढाँचाढर्रा लज्जास्पद त छँदैछन्। यही प्रवृत्ति वनमारा भारजस्तो स्थानीय स्तरसम्म फैलिएको छ। स्रोताभन्दा बढी अतिथि मञ्चमा राखेर हास्यास्पद कार्यक्रम गर्ने, पिकामा उभिएर प्रहरीको सलामी लिने अनि ठाउँकुटाउँ घन्टी बेतुकका भाषण गर्ने राजनीतिक दलहरूमा फैलिएको रोगले लोकतन्त्रलाई भद्दा मजाक बनाइरहेको छ। यसबाट आम मानिस आजित छन् र लोकतन्त्रप्रतिको आस्था र सम्मानमा यसले प्रशस्त क्षति पुर्‍याएको छ।

लोकतान्त्रिक प्रणाली सम्प्रभौताको विषय हुन सक्दैन। लोकतन्त्र र यससँग जोडिएका राजनीतिक अधिकार, अधिव्यक्तिको

स्वतन्त्रता, सामाजिक न्याय, समानता र समावेशिता आदिको औचित्यमाथि प्रश्न गर्नु भनेको प्रश्न गर्ने अधिकारमाथि नै प्रश्न गर्नु हो। त्यसैले, पञ्चहरूले प्रस्तुत गरेको राजतन्त्र पुनर्स्थापनाको समाधान आफैमा हास्यास्पद र विसंगतिपूर्ण छ। आम जनता सडकमा निस्कने लोकतन्त्रको माग लिएर हो। ‘मेरो अधिकार कम गरिदेऊ’ भनेर कोही सडकमा निस्कँदैन। त्यसैले निरंकुशताको पक्षमा हुने सडक प्रदर्शन या प्रायोजित हो या निश्चित असन्तुष्टिको अभिव्यक्ति!

तर आज हामीले एउटा महत्वपूर्ण प्रश्न बेवास्ता गर्न मिल्दैन।

त्यो हो – आफूलाई लोकतन्त्रवादी भन्ने दलहरू आफैमा भने कति लोकतान्त्रिक छन्? राजनीतिक दल र तिनका नेताका चरित्रको मूल्यांकन गर्दा सहजै देखिने कुरा के हो भने दलहरूमा लोकतान्त्रिक चिन्तन र संस्कारको व्यापक अभाव छ। उनीहरू नाममा लोकतान्त्रिक छन् तर व्यवहारमा उनीहरूलाई निरंकुशता प्यारो छ। त्यसैले लोकतन्त्र जोगाउने जिम्मा राजनीतिक दललाई मात्र दिएर पुग्दैन। यसका लागि नागरिकले पनि सक्रिय भूमिका खेल्नुपर्छ। नाम र कर्म दुवैले निरंकुशताका पक्षपाती पूर्वपञ्च र नामले लोकतान्त्रिक तर व्यवहारमा निरंकुश नेपालका राजनीतिक दलहरूलाई सिद्धान्त र व्यवहार दुवैमा लोकतान्त्रिक बन्न बाध्य बनाउने नागरिक समाजको भूमिका आज थप महत्वपूर्ण बनेको छ। निरंकुशतावादीहरूले राजनीतिक दलको कमजोरीलाई तानाशाही स्थापना गर्ने अवसरका रूपमा उपयोग गर्न प्रयास गरिरहँदा लोकतन्त्रका पक्षधरहरूले राजनीतिक पार्टीका निरंकुशताका बारेमा आवाज उठाउनुपर्ने आवश्यकता छ।

आजको राशिफल	मेघ आज कला, साहित्य तथा सङ्गीतमा रुचि बढ्नेछ । शेर बजारको साथ मिल्नेछ । रोजगारको अवसर मिल्नेछ । राजनैतिक कार्यमा सफलता मिल्नेछ । वृष 	कर्कट आज नसोचेको ठाउँबाट धन हात पर्नेछ । धार्मिक तथा समाजसेवामा मन लाग्नेछ । प्रेममा मनमुटावका साथै मन कमजोर रहनेछ । यात्रामा मालसामान हराउन सक्छ । सिंह 	तुला आजको दिन उत्साहपूर्ण रहनेछ । विद्या र बुद्धिको विकास हुनेछ । आज भाग्योदय हुनेछ । धर्म, कर्म तथा समाज सेवामा मन लाग्नेछ । तुरिक 	मकर मित्र वा आफन्तको सहयोग मिल्नेछ । बौद्धिकताको विकास हुनेछ । आफ्नै दक्षतामा विभिन्न कार्यहरू सम्पन्न हुनेछन् । व्यवसायबाट लाभ मिल्नेछ । कुम्भ
	मिथुन छोटो दुरीको लाभदायक यात्रा रहला । वैदेशिक कार्य अघि बढ्नेछ ।	कन्या महिला वा मित्रबाट विशेष सहयोग मिल्नेछ । शैक्षिक क्षेत्रमा सफलता मिल्नेछ ।	धनु आज यात्रामा मालसामान हराउन सक्छ । सौन्दर्यतामा धन खर्च पनि हुनेछ ।	मिन् पारिवारिक जमघटको वातावरण बन्ला । व्यापार, व्यवसायमा पर्याप्त लाभ मिल्नेछ ।